

Sygn. akt II UK 327/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)
SSN Beata Gudowska (sprawozdawca)
SSN Romualda Spyt

w sprawie z wniosku K. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
przy udziale zainteresowanych G. A. [...],
o przeniesienie odpowiedzialności na członka zarządu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 czerwca 2013 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 17 maja 2012 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 grudnia 2006 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 116 § 1 i 2, art. 107 § 1 i 2 pkt 2 i art. 108 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.) w związku z art. 21 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o zmianie ustawy

Ordynacja podatkowa oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U Nr 169, poz. 1387 ze zm.), art. 23 ust. 1, art. 31 i 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst - Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz na podstawie art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity tekst : Dz.U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027) orzekł, że K. M. jako pełniący obowiązki prezesa zarządu E. Spółka z o.o. z siedzibą w K., odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie ze spółką za zaległości spółki z tytułu nieopłaconych składek za lipiec i sierpień 2001 r. - na ubezpieczenia społeczne w kwocie 55.156,38 zł, na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 6.599,65 zł oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w kwocie 4.836,51 zł, z odsetkami wyliczonymi na dzień wydania decyzji.

Sąd Okręgowy- Sąd Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu odwołania z udziałem - jako zainteresowanych - byłych pracowników spółki oraz S. W., pełniącej wspólnie z ubezpieczonym funkcję członka zarządu, oddalił je wyrokiem z dnia 23 września 2008 r. po ustaleniu, że zaległość składkowa powstała w okresie, w którym odwołujący pełnił funkcję członka zarządu spółki, oraz że egzekucja z majątku spółki okazała się bezskuteczna. Ubezpieczony zarządzał spółką, administrował jej bieżącą działalnością i reprezentował spółkę na zewnątrz na podstawie uchwały Rady Nadzorczej podjętej w dniu 8 sierpnia 2001 r., po rezygnacji z członkostwa w zarządzie wszystkich jego członków. W uchwale tej Rada oddelegowała dwóch swoich członków – K. M. do pełnienia funkcji prezesa zarządu i S. W. do pełnienia funkcji członka zarządu na okres od dnia 9 sierpnia 2001 r. do dnia 30 września 2001 r., bez ujawnienia tego składu w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Już w tym czasie spółka prowadziła działalność gospodarczą ze stratą, która w 2001 r. wyniosła 847.058,54 zł, a w 2002 r. - 1.343.530,45 zł. Stan rachunków nie pozwalał na prowadzenie bieżącej działalności, a zadłużenie wobec Urzędu Skarbowego, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Urzędu Miejskiego wyłączało możliwość uzyskania kredytu bankowego, a egzekwowanie wierzytelności przysługujących spółce było nieskuteczne. Wnioski zarządu z dnia 8 stycznia 2003 r. i z dnia 23 stycznia 2003 r. o ogłoszenie upadłości E. zostały oddalone z

braku wystarczających środków w majątku spółki na pokrycie chociażby kosztów postępowania upadłościowego. W dniu 8 kwietnia 2003 r. zwyczajne walne zgromadzenie wspólników E. podjęło uchwałę o rozwiązaniu spółki poprzez jej likwidację. Postanowieniem z dnia 18 listopada 2010 r. Sądu Rejonowego w P. spółka została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego.

Przed wydaniem zaskarżonej decyzji ustalającej odpowiedzialność ubezpieczonego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych prowadził egzekucję należności składkowych, przedstawiając w 2001 i 2002 r. tytuły wykonawcze Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w K. i Komornikowi Sądu Rejonowego w R. w celu zajęcia wierzytelności i praw oraz przeprowadzenia egzekucji z objętej hipoteką na jego rzecz nieruchomości położonej przy ul. G. w K. Decyzją z dnia 16 kwietnia 2003 r. Zakład umorzył postępowanie egzekucyjne wobec spółki na skutek postawienia jej w stan likwidacji. Po dniu 15 grudnia 2006 r., tj. wydania zaskarżonej decyzji, w dniu 28 sierpnia 2007 r. odbyła się licytacja nieruchomości. Z uzyskanej ze sprzedaży kwoty 999.874,00 zł, Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, jako wierzycielowi hipotecznemu spółki, nie przypadła żadna suma. Dług spółki w likwidacji wynosił wówczas ok. 6.000.000 zł.

Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 23 września 2008 r. uwzględniającym apelację ubezpieczonego i uchylającym wyrok Sądu pierwszej instancji przekazał sprawę do ponownego rozpoznania w celu rozważenia przesłanek egzonerujących ubezpieczonego, a w szczególności ustalenia, czy konieczność wystąpienia z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółki zaistniała w okresie pełnienia przez niego funkcji członka zarządu. Po ponownym rozpoznaniu sprawy, w którym - na podstawie opinii biegłego uwzględniającej wcześniej nieznaną dokumentację księgową - Sąd Okręgowy ustalił, że właściwą chwilą do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości był początek II kwartału 2001 r. i ubezpieczony przyjął na siebie obowiązki członka zarządu spółki w zapaści finansowej, wyrokiem z dnia 13 września 2011 r. oddalił odwołanie.

Sąd drugiej instancji, rozpoznając apelację ubezpieczonego, przejął ustalenia faktyczne i podzielił rozważania prawne Sądu pierwszej instancji, podkreślając związanie – w niezmienionym stanie faktycznym – poglądem prawnym wyrażonym przez Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 20 lipca

2010 r. co do spełnienia wszystkich tzw. pozytywnych przesłanek przeniesienia odpowiedzialności majątkowej za zobowiązania spółki z tytułu składek ubezpieczeniowych za lipiec i sierpień 2001 r. Za niemające znaczenia w sprawie uznał prowadzenie w 2009 r. egzekucji z majątku nieruchomości nieistniejącej już spółki E.

Skarga kasacyjna ubezpieczonego została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego - art.116 Ordynacji podatkowej przez przyjęcie, "że członek zarządu spółki z o.o. może ponosić odpowiedzialność za jej zobowiązania z tytułu nieopłacenia przez spółkę składek na ubezpieczenia społeczne oraz składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i na ubezpieczenia zdrowotne, pomimo niewydania przez organ rentowy decyzji określającej odpowiedzialność członka zarządu solidarnie wraz ze spółką i innymi wymienionymi w tej decyzji członkami zarządu; uznanie za bezskuteczną egzekucji z majątku spółki wówczas, gdy spółka posiadała majątek nieruchomy, a tylko brak nabywców powodował, że nie można go było spieniężyć celem zaspokojenia wierzyciela oraz przyjęcie, że podjęta przez Radę Nadzorczą E. uchwała o oddelegowaniu skarżącego do pełnienia obowiązków członka zarządu tejże spółki została podjęta skutecznie, podczas gdy Rada podjęła ją bez delegacji ustawowej i bez uprawnienia wynikającego z umowy spółki". Skarżący wskazał także na naruszenie art. 70 Ordynacji podatkowej przez oddalenie jego apelacji, gdy decyzja organu rentowego wygasła na skutek przedawnienia.

Wskazując na naruszenie także przepisów postępowania, skarżący zarzucił obrazę art. 316 k.p.c. przez wydanie orzeczenia bez uwzględnienia stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia sprawy, a mianowicie nieuwzględnienie dowodu z akt Sądu Rejonowego w K., wskazującego, że w chwili wydawania przez organ rentowy decyzji z dnia 15 grudnia 2006 r. E. Spółka z o.o. była w posiadaniu nieruchomości, co – jego zdaniem – miało zasadniczy wpływ na treść wydanego wyroku.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku, jak też poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy lub uchylenie „zaskarżonych wyroków” i orzeczenie co do istoty sprawy przez stwierdzenie, że skarżący nie odpowiada całym swoim

majątkiem za zaległości E. spółka z o.o. powstałe z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od lipca do sierpnia 2001 roku w łącznej kwocie 121.053,54 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 116 ustawy - Ordynacja podatkowa, odczytywany w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.), ustanawia - na wypadek całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji z majątku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – odpowiedzialność majątkową osób trzecich za nieopłacone składki na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Z tego przepisu wynika, że za zaległości odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie zarządu, przy czym ich odpowiedzialność ogranicza się do zobowiązań powstałych w czasie pełnienia obowiązków członka zarządu. Zastosowanie tych przepisów wymaga ustaleń, w ramach których plasuje się czas zarządzania spółką oraz czas, w którym upływał termin płatności należności. Ustalenia te wiążą się zarówno z zakresem odpowiedzialności, związanym z okresem powstania długu, jak też z oceną zdolności osoby trzeciej do działania i do rozliczenia się z wierzycielami przez złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości. Jest wiele argumentów mających istotne znaczenie aksjologiczne, wypływających także z przepisów prawa handlowego, które przemawiają za ponoszeniem odpowiedzialności tylko przez członków zarządu umocowanych do działań mających na celu ochronę wierzycieli przed skutkami zarządzania spółką w sposób prowadzący do bezskuteczności egzekucji przeciwko niej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 1997 r., III CKN 65/97, OSNC 1997 nr 11, poz. 181, z dnia 28 listopada 2003 r., IV CK 219/02, niepublikowany oraz z dnia 13 lipca 2005 r., I UK 292/04, OSNP z 2006 r., nr 5-6, poz. 100).

W tych zasadniczych dla rozstrzygnięcia sprawy kwestiach Sąd Apelacyjny – przez przejęcie ustaleń dokonanych przez Sąd pierwszej instancji – poczynił pełne i

prawkłowe ustaleni, z ktłrych jasno i niewątpliwie wynika czas trwania członkostwa skarżącego w zarządzie. Pojęcie „czasu pełnienia obowiązków członka zarządu” zostało trafnie w zaskarżonym wyroku utożsamione z czasem wskazanym w uchwale rady nadzorczej nr 31 podjętej w dniu 8 sierpnia 2001 r., po rezygnacji z członkostwa w zarządzie wszystkich jego członków. W uchwale tej rada oddelegowała dwóch swoich członków – K. M. do pełnienia funkcji prezesa zarządu i S. W. do pełnienia funkcji członka zarządu na okres od dnia 9 sierpnia 2001 r. do dnia 30 września 2001 r. Uchwała została podjęta na podstawie i w wykonaniu postanowień umowy spółki E. z dnia 12 grudnia 2000 r., wzorowanej na statucie M. S.A. Umowa spółki E. postanawia w tym wypadku inaczej niż art. 201 § 4 k.s.h., zgodnie z którym członkowie zarządu powoływani i odwoływani są uchwałą wspólników. Postanowienia umowne mają pierwszeństwo przed regulacją kodeksu, więc powoływanie i odwoływanie członków zarządu stanowiło kompetencję rady nadzorczej (§ 16 ust. 2 umowy). W § 12 postanowiono, że zarząd spółki składa się z dwu członków powoływanych przez radę nadzorczą, wobec czego nieuzasadniony był zarzut, że podjęta przez radę nadzorczą E. uchwała o oddelegowaniu skarżącego do pełnienia obowiązków członka zarządu spółki została podjęta niezgodnie z prawem; bez delegacji ustawowej i bez uprawnienia wynikającego z umowy spółki. W uchwale rady użyto wprawdzie sformułowania „delegowanie” zamiast „powołanie”, jednakże na mocy tej uchwały ubezpieczony uzyskał pochodzące od uprawnionego organu kompetencje do prowadzenia spraw i reprezentowania spółki (art. 201 § 1 k.s.h.). Akt ten należy oceniać w kategoriach powołania do pełnienia funkcji członka zarządu, a nie jako delegowanie członka rady nadzorczej do wykonywania czynności członka zarządu. Skarżący stał się członkiem zarządu decyzją rady, bez naruszenia zakazu łączenia funkcji w organach spółek kapitałowych. Respektując ten zakaz, przewidziany w art. 214 k.s.h., w umowie spółki przyjęto, że w razie delegowania członka lub członków rady do czasowego wykonywania czynności członków zarządu, na czas delegacji uprawnienia członka rady ulegają zawieszeniu; powołany członek rady pobiera wówczas tylko wynagrodzenie członka zarządu (§ 17 statutu spółki). Nie ma więc mowy o nieważności lub bezskuteczności uchwały o powołaniu skarżącego do zarządu, a w konsekwencji nic nie uzasadnia stwierdzenia, że zaległości składkowe

objęte zaskarżoną decyzją nie dotyczą okresu sprawowania przez skarżącego mandatu członka zarządu (od dnia 9 sierpnia 2001 r. do dnia 30 września 2001 r.), a to ma zasadnicze znaczenie dla jego odpowiedzialności za zaległości składkowe.

Niewątpliwie jest stwierdzenie, że egzekucja wskazanych zaległości była częściowo bezskuteczna, mimo prowadzenia jej do całego majątku spółki aż do czasu gdy spółka uległa likwidacji i przestała być podmiotem, przeciwko któremu mogła być w ogóle prowadzona. Brak możliwości zbycia majątku dłużnika (spółki) z powodu braku nabywców jest oczywistym dowodem bezskuteczności egzekucji. Każda egzekucja, w czasie której nie istnieje możliwość uzyskania zaspokojenia z majątku spółki, jest bezskuteczna (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 13 maja 2009 r., I UZP 4/09, OSNP 2009, nr 23-24, poz. 319). Z tego punktu widzenia istotne jest tylko rozważenie, czy bezskuteczność ta była stwierdzona przed wydaniem decyzji o przeniesieniu odpowiedzialności z tytułu egzekwowanych kwot na osoby trzecie (członków zarządu), *ergo* czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzję dlatego, że nie miał możliwości dochodzenia i szansy uzyskania zaspokojenia zaległości składkowej od spółki. Przesłankę bezskuteczności (choćby częściowej) pozwalającej na wydanie decyzji o przeniesieniu odpowiedzialności na członków zarządu spółki kapitałowej ustala się przez stwierdzenie nieistnienia majątku spółki nadającego się do egzekucji w chwili wydania decyzji. Okoliczności zachodzące po wydaniu decyzji, jak np. ujawnienie majątku spółki, z którego wierzyciel może uzyskać zaspokojenie, kierując ponownie egzekucję do spółki lub wyegzekwowanie zaległości składkowych od spółki w toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego, wywołują skutek wygaśnięcia zobowiązania określonego tą decyzją (art. 59 § 1 pkt 1 w związku z art. 109 § 1 Ordynacji podatkowej i art. 366 § 2 k.c. w związku z art. 91 Ordynacji podatkowej), lecz pozostają bez wpływu na jej wydanie.

Ze względu na podniesienie skardze kasacyjnej w kontekście toczącej się w czasie postępowania sprawy egzekucyjnej, zarzutu naruszenia art. 316 § 1 k.p.c. należy stwierdzić, że postępowanie sądowe w tych sprawach ma charakter odwoławczy, a jego przedmiotem jest stan faktyczny i prawny wydanej decyzji (por. między innymi wyroki z dnia 10 marca 1998 r., II UKN 555/97, OSNAPIUS 1999, nr 5, poz. 181, z dnia 20 maja 2004 r., II UK 395/03, OSNP 2005 nr 3, poz. 43; z dnia

25 stycznia 2005 r., I UK 152/04, OSNP 2005, nr 17, poz. 273; z dnia 2 lutego 2007 r., III UK 25/07, OSNP 2008, nr 19-20, poz. 293).

W art. 116 § 1 pkt 1 i 2 Ordynacji podatkowej przewidziano trzy przesłanki wyłączające subsydiarną odpowiedzialność członków zarządu, tj. zgłoszenie we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania układowego, brak winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęciu postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) oraz wskazanie mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części. Żadnej z nich w skardze kasacyjnej nie wskazano, skarżący postawił natomiast jako zarzut naruszenie art. 116 Ordynacji podatkowej przez niestwierdzenie w decyzji ustalającej jego odpowiedzialność za zobowiązania spółki E. charakteru tej odpowiedzialności, w szczególności, że jest ona solidarna „wraz ze spółką oraz innymi wymienionymi w tej decyzji w niej członkami zarządu”.

Kwestia treści decyzji przenoszącej odpowiedzialność za zaległość składkową na osoby trzecie budziła kontrowersje interpretacyjne w judykaturze, szczególnie sądów administracyjnych (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 13 lutego 2008 r., II FSK 1606/06 i odmienny wyrok tego Sądu z dnia 5 września 2006 r., I FSK 1227/05). W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 9 marca 2009 r., I FSP 4/08, Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej nakłada na organ podatkowy obowiązek prowadzenia postępowania w przedmiocie odpowiedzialności za zaległości podatkowe spółki z o.o. wobec wszystkich osób mogących ponosić taką odpowiedzialność. W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 15 października 2009 r., I UZP 3/09 (OSNP 2011, nr 1-2, poz. 13) Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że decyzja organu rentowego powinna być wydana wobec wszystkich członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, nie określił jednak skutków pominięcia w jej treści któregokolwiek z nich, a w wyroku z dnia 16 lipca 2008 r., I UK 9/08 (OSNP 2009, nr 23-24, poz. 324) przyjął, że członkowie zarządu osoby prawnej, których odpowiedzialność za zaległości z tytułu niezapłaconych składek na ubezpieczenie społeczne ustalił w decyzji właściwy organ Zakładu

Ubezpieczeń Społecznych, mogą odwołać się od tej decyzji także w części dotyczącej nieobjęcia odpowiedzialnością pozostałych członków zarządu.

W związku z tym należy stwierdzić, że decyzja o odpowiedzialności określonego członka zarządu powinna wskazywać, iż jego odpowiedzialność jest solidarna ze spółką i innymi w niej wymienionymi członkami zarządu, jednak bez konsekwencji w zakresie skuteczności nałożenia obowiązku na członka zarządu, do którego skierowana jest decyzja. Z konstytutywnego charakteru decyzji o przeniesieniu odpowiedzialności na osoby trzecie wynika, że tylko brak decyzji oznacza brak odpowiedzialności (solidarnej), więc istotne jest, by żadna z tych osób nie została pominięta i by wobec każdej została wydana decyzja. Nie jest konieczne, by była to jedna decyzja adresowana do wszystkich. Członkowie zarządu ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania spółki z o.o. z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne oraz składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i na ubezpieczenie zdrowotne, gdy odpowiedzialność ta została określona w warunkach przewidzianych w art. 116 Ordynacji podatkowej, jeżeli tylko decyzje w tym przedmiocie zostały wydane wobec wszystkich członków zarządu, choć wobec każdego z osobna.

Po wydaniu prawomocnych decyzji przenoszących na członków zarządu spółki kapitałowej odpowiedzialność za zaległości składkowe spółki, organ ubezpieczeń społecznych może postąpić stosownie do art. 366 § 1 k.c., żądając zaspokojenia wierzytelności. Z odesłania zawartego w art. 91 Ordynacji podatkowej do art. 366 § 1 i art. 369 k.c. wynika, że po powstaniu solidarnego zobowiązania (a zatem po wydaniu decyzji w trybie art. 108 § 1 Ordynacji podatkowej), wierzyciel (organ rentowy) może dokonać wyboru dłużnika (członka zarządu), od którego będzie dochodził zaspokojenia wierzytelności. Skutkiem konstytutywnego charakteru decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej za zaległości składkowe jest to, że od chwili wydania decyzji kilku dłużników może być zobowiązanych w ten sposób, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych (solidarność dłużników). Aż do zupełnego zaspokojenia wierzyciela wszyscy dłużnicy solidarni pozostają zobowiązani (art. 366 k.c.). Wierzyciel (organ ubezpieczeń społecznych)

może więc dokonać wyboru dłużnika (członka zarządu), od którego będzie dochodził zaspokojenia wierzytelności, dopiero po powstaniu solidarnego zobowiązania, nie może dokonać tego przez wydanie decyzji tylko wobec niektórych z nich. Nie jest jednak konieczne wydanie jednej wspólnej decyzji w stosunku do wszystkich członków zarządu jako dłużników i określenie w niej, że ich odpowiedzialność jest solidarna. Solidarność tej odpowiedzialności wynika z przepisów ustawy (art. 369 k.c. w związku z art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej).

Wydanie jednej decyzji dotyczącej wszystkich członków zarządu spółki z danego okresu istotne jest dla dłużników, którzy po uregulowaniu należności dochodzonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, chcieliby wystąpić wobec pozostałych członków zarządu z roszczeniami regresowymi. Wydanie osobnych decyzji o odpowiedzialności poszczególnych członków zarządu nie stoi tym roszczeniom na przeszkodzie. Zaspokojenie wierzyciela składkowego przez któregokolwiek z dłużników (nawet, gdy decyzje nie wskazywały na solidarną odpowiedzialność dłużników) wywołuje skutek w postaci zwolnienia pozostałych dłużników oraz rodzi - z mocy art. 376 k.c. - po stronie tego dłużnika, który spłacił dług, prawo regresu wobec pozostałych dłużników (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2013 r., I UK 483/12, niepublikowany). Tylko pominięcie przez organ rentowy wydania decyzji wobec któregokolwiek z członków zarządu spółki, wyklucza możliwość dochodzenia przez osoby, które spełniły świadczenie względem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, roszczeń regresowych przysługujących im wobec innych członków zarządu.

W zaskarżonej decyzji wskazano - jako jej podstawę prawną - art. 116 i art. 107 Ordynacji podatkowej, a w dniu 15 grudnia 2006 r. wydano odrębną decyzję stwierdzającą odpowiedzialność S. W. - drugiego członka zarządu spółki E. - za zaległości składkowe należne za lipiec i sierpień 2001 r., podnosząc, że jej odpowiedzialność jest solidarna ze spółką. Należy tu podkreślić, że inne są podstawy solidarnej odpowiedzialności członków zarządu między sobą i członków zarządu z płatnikiem składek (spółką). Solidarna odpowiedzialność członków zarządu za zaległości składkowe spółki powstaje na mocy decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej (art. 108 § 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 i 32 systemie ubezpieczeń społecznych), natomiast spółka

odpowiada za zaległości składkowe (własne) z mocy prawa i w związku z tym również z mocy prawa (art. 107 § 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 i 32 systemie ubezpieczeń społecznych) staje się solidarnie odpowiedzialna z członkami zarządu, gdy ich odpowiedzialność powstanie wskutek wydania dotyczącej ich decyzji. Do takiego wniosku prowadzi też koncepcja podwójnej solidarności, do której nawiązał Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale składu siedmiu sędziów z 9 marca 2009 r., I FPS 4/08, (ONSAiWSA 2009, nr 3, poz. 47), stwierdzając, że osoby trzecie (członkowie zarządu spółki z o.o.) ponoszą odpowiedzialność solidarną z podatnikiem za jego ciężary publicznoprawne, określone w art. 107 § 1 i 2 Ordynacji podatkowej. Ten sam reżim odpowiedzialności, stosownie do art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej, obowiązuje także członków zarządu spółki z o.o.

Ostatni zarzut skargi dotyczył naruszenia art. 70 Ordynacji podatkowej przez wydanie orzeczenia Sądu Apelacyjnego „w sytuacji, gdy decyzja organu rentowego na skutek przedawnienia wygasła”. Na uzasadnienie tego zarzutu skarżący podniósł, że od dnia doręczenia mu decyzji rozpoczął bieg termin „przedawnienia–wygaśnięcia” zobowiązania ustalonego w decyzji, podkreśliwszy – powołując art. 24 ust. 5d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – że zobowiązanie podatkowe wygasa na skutek upływu czasu.

Na podstawie art. 118 § 2 Ordynacji podatkowej (wymienionego w art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), możliwe jest odpowiednie stosowanie art. 70 § 2 pkt 1, § 3 i 4 Ordynacji podatkowej o przedawnieniu zobowiązania podatkowego z upływem 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności podatku, jednakże sąd rozpoznający odwołanie od decyzji ustalającej odpowiedzialność członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zaległości składkowe nie ma nie tylko obowiązku, ale i uprawnienia, do badania kwestii przedawnienia zobowiązania wynikającego z tej decyzji. Przedawnienie zobowiązania wynikającego z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej, o którym mowa w art. 118 § 2 Ordynacji podatkowej, nie stanowi elementu stosunku prawnego będącego przedmiotem decyzji ustalającej taką odpowiedzialność. Kwestia ta aktualizuje się dopiero na etapie postępowania egzekucyjnego, a zatem dopiero po prawomocnym rozstrzygnięciu sporu

sądowego co do prawidłowości orzeczenia odpowiedzialności osoby trzeciej za zaległości składkowe (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2008 r., I UK 151/08, OSNP 2010 nr 11-12, poz. 146, z dnia 9 czerwca 2010 r., II UK 37/10, OSNP 2011 nr 23-24, poz. 302 oraz z dnia 26 maja 2011 r., II UK 360/10, z dnia 14 grudnia 2009 r., III UK 44/09 i z dnia z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09, niepublikowane).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł o oddaleniu skargi kasacyjnej, jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c.).